

รายการอ้างอิง

เอกสารชั้นต้นที่ยังไม่ตีพิมพ์

- หจช. ร. ๕ ศ. ๓/๓๓. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, แปลพระปริยัติธรรม. เรื่องรายงานการสอบได้พระปริยัติธรรมและการสอนพระปริยัติธรรม แลได้ภาษาไทยด้วย (๑๐ มี.ค. ๑๑๒ - ๒ ก.พ. ๑๑๗)
- หจช. ร. ๕ ศ. ๓/๓๗. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, แปลพระปริยัติ. เรื่องแปลพระปริยัติธรรมปี ๑๑๘-๑๑๙ (๖ มี.ค. ๑๑๘ - ๒๗ มี.ค. ๑๑๙).
- หจช. ร. ๕ ศ. ๑/๙๒. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, เปิดเสรีศึกษาธิการ. เรื่องการแต่งหนังสือธรรมจริยา. (๒ ม.ค. ๑๒๔)
- หจช. ร. ๕ ศ. ๕/๒. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนพระปริยัติ. เรื่องโรงเรียนมกุฏกษัตริย์วิทยาลัย รายงานจดหมายเหตุประชุมเถระสมาคมเรื่องมหาธาตุวิทยาลัย วันที่ ๗ กันยายน ร.ศ. ๑๑๑ (๔ มิ.ย. - ๑๔ ก.ย. ๑๑๑)
- หจช. ร. ๕ ศ. ๕/๔. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม. เรื่องโรงเรียนมหามกุฏราชวิทยาลัย (๒๗ ม.ค. ๑๑๒ - ๓ พ.ย. ๑๑๗)
- หจช. ร. ๕ ศ. ๕/๗. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนพระปริยัติ. เรื่องการเล่าเรียนพระปริยัติของพระมหานิกาย (๒๐-๒๒ ต.ค. ๑๑๕)
- หจช. ร. ๕ ศ. ๕/๑๔. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม. เรื่องเอกสารเสนอรูปจัดการเล่าเรียนฝ่ายมหานิกาย (๑๓ ตุลาคม ๑๑๕).
- หจช. ร. ๕ ศ. ๘.๔/๔. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, พระสงฆ์และอาราม. เรื่องพระสงฆ์ต่างเมืองและต่างคณะ เรื่องพระครูวิจิตรธรรมภาณีเจ้าคณะใหญ่เมืองนครจำปาศักดิ์ วัดมัตยาราม (๑๖ กุมภาพันธ์ ๑๑๑-๑๒ มีนาคม ๑๑๕).
- หจช. ร. ๕ ศ. ๑๒/๔. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศาสนาและการศึกษา, เรื่องรายงานการประชุมผู้อำนวยการศึกษา (30 กันยายน ร.ศ. ๑๑๘).
- หจช. ร. ๕ ศ. ๑๒/๗. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, จัดการศาสนาและการศึกษา. รายงานการประชุมพิเศษ วันที่ ๒๖ กันยายน ร.ศ. ๑๑๗ (ก.ย. ๑๑๗-ก.พ. ๑๑๗)
- หจช. ร. ๕ ศ. ๑๒/๘. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, จัดการศาสนาและการศึกษา. เรื่องจัดการคณะสงฆ์หัวเมืองต่างๆ (๑๗ พ.ย. ๑๑๗ - ๑๒๙).
- หจช. ร. ๕ ศ. ๑๒/๑๐. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, จัดการศาสนาและการศึกษา. เรื่องจัดการศึกษาและการคณะสงฆ์ (ร.ศ. ๑๑๘).

หจข. ร. ๕ ศ. ๑๒/๑๘. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, จัดการศาสนาและการศึกษา. เรื่องรายงาน
ตรวจจัดการพระศาสนาและการศึกษาในมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ ของพระญาณ
รักขิต ผู้อำนวยการ ร.ศ. ๑๑๙. (๘ ก.ย. ๑๑๙ - ๑๔ ก.ย. ๑๒๐)

หจข. ร. ๖ ศ. ๑๔.๑/๑๐. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ, ตั้งและถอดสมณศักดิ์, เจ้าคณะมณฑล
จังหวัด แหวง, เรื่องถอดสมณศักดิ์พระครูสุขวโรทัย เจ้าคณะเมืองสุโขทัย (๒๑-๒๖
สิงหาคม ๒๕๔๗).

วิทยานิพนธ์

กิติรัตน์ สีนบัณฑิต, การรวมคณะสงฆ์อีสานเข้ากับคณะสงฆ์ไทย พ.ศ. ๒๔๓๔-พ.ศ. ๒๔๖๘.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗.

ไข่มุก อุทยานวลี. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ในเมืองเชียงใหม่ ในระยะ
ครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ ๒๕. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติ
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๗.

นฤมล อีรวัดณ์. พระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

บุญรัตน์ เจริญชัย. ช่างเมืองเพชรบุรี: วิถีชีวิตร่วมสมัยของช่างปูนปั้นเมืองเพชรบุรี. วิทยา

นิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

พาสณา กิจถาวร. บทบาทของคณะสงฆ์ในเรื่องการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

ภัชราพร ช่างแก้ว. พุทธศาสนากับการก่อตัวของรัฐไทยแบบใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และ

รัชกาลที่ ๖. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

วรชัย กลิ่งโพธิ์, พระมหา. การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธ

ศักราช ๒๔๘๔. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

- ศรีสุพร ช่างสกุล. **ความเปลี่ยนแปลงของคณะสงฆ์: ศึกษากรณีธรรมยุติกนิกาย**(พ.ศ.๒๓๖๘-๒๔๖๔). วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.
- สายชล วรรณรัตน์. **พุทธศาสนากับแนวความคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.
- สุรีย์ ทรัพย์สุนทร. **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระราชดำริทางด้านพระพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘.
- โสภา ชานะมูล. **ครูบาศรีวิชัย “ตนบุญ” แห่งล้านนา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๔.
- อัจฉรา กาญจนมัย. **การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น** (พ.ศ.๒๓๒๕ - ๒๓๙๔). วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.
- อุทิศ นิพนธ์สกุล. **เศรษฐกิจวัดในกรุงเทพฯ** (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๔๕๓). วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.
- อุษา ชัยโชณิชย์. **การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย พ.ศ. ๒๔๓๒-๒๔๙๐**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

หนังสือและบทความภาษาไทย

- กฎหมายรัชกาลที่ ๕ เล่ม ๒. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ, ๒๕๔๑. (พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจิตติ ดิงศภัทย์ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันเสาร์ที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐).
- คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ ครบ ๑๐๐ ปี. **เอกสารเรื่องจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๑.
- คณินิตย์ จันทบุตร. **การเคลื่อนไหวของยุวสงฆ์ไทยรุ่นแรก พ.ศ.๒๔๗๗-๒๔๘๔**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.

คำให้การขุนหลวงหาวัด. พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๑๐.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๐๐**
พระนคร: ครูสภา, ๒๕๐๓.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษาไทยในรัชกาลที่ ๔ ภาค ๑.** พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๑. (พิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลเฉลิมพระเกียรติ สมัยครบ ๑๐๐ ปี จากวาระเสด็จสวรรคต พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหามกุฏ พระจอมเกล้า).

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษาไทยในรัชกาลที่ ๔ ภาค ๒.** ม.ป.ท.: ๒๕๑๒. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางแจ่ม วิชาวอน (ผิน นิยมเหตุ) ณ เมรุวัดสังข์กระจาย ธนบุรี วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒).

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษาบาลีในรัชกาลที่ ๔ ภาค ๑.** พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๑.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **พหุมาจริยกะถา.** ม.ป.ท., ม.ป.ป.

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.** มหามกุฏราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ๒๕๒๑. (พิมพ์ในงานฉลองครบ ๘๔ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๕๒๑).

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ว่าด้วยการในพระศาสนา และคาถาธรรมบรรยาย.** พระนคร: ม.ป.ท., ๒๕๑๔. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางกิมเจา วอนยอดพันธ์ ณ เมรุวัดสร้อยทอง วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๔).

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **พระอุโบสถศีลกะถา.** พระนคร: โรงพิมพ์พิมพ์ไทย, ๒๔๕๙. (แจกในงานพระราชทานเพลิงพระศพพระบรมวงษ์เธอ กรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติ, ปีมโรงฉัฐศก พ.ศ. ๒๔๕๙).

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **พระราชดำรัสทรงในที่ประชุมเสนาบดีเรื่องทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีกับอังกฤษ ร.ศ. ๑๒๘. ศิลปากร ๒๐ (กันยายน ๒๕๑๙).**

ฉลาดชาย รมิตานนท์. **ผีเจ้านาย.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มีงเมือง, ๒๕๔๕. (ในวาระครบรอบ ๖๐ ปีของผู้เขียน).

ชาคริต ชุ่มวัฒนะ และอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ บรรณาธิการ. **สายธารแห่งความคิด.** ม.ป.ท.: 2532..

ชีวประวัติ อภินิหารของพระอาจารย์ดี ฉันทโน อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าสุนทราราม บ้านกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: พิมพ์อำเภอ, ๒๕๓๙.

ชีวประวัติปฏิปทาและคตินิยม ของหลวงปู่ผาง จิตตคุตโต. กรุงเทพฯ: กองทุนจิตคุตโต, ๒๕๔๖.

โชติ ทองประยูร. **กฎหมายคณะสงฆ์**. พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๕.

ชอมเมอร์วิลล์, แมกซ์เวล. **สยามริมฝั่งเจ้าพระยา**. แปลโดย ศกฤตน์ ธาราคักดี. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๔๔.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **ตำนานคณะสงฆ์**. พระนคร: ๒๕๑๓. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ร้อยเอกอนันต์ ชูอม ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม).

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา และวิจิตรวงศ์วุฒิไกร, เจ้าพระยา. **ตำนานพระอารามและทำเนียบสมณศักดิ์**. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ, ๒๕๔๒.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **ความทรงจำ**. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๔๖.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **ตำนานคณะสงฆ์**. พระนคร: ๒๕๑๓. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ร้อยเอกอนันต์ ชูอม ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม).

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **จดหมายเหตุระยะทางเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เสด็จตรวจราชการหัวเมือง ใน ร.ศ. ๑๑๗-๑๑๙**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ๒๕๑๕, ม.ป.ท. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานทำบุญอายุครบ ๖๐ ปี ของพระเทพสุเมธี ณ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๕).

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **ประชุมพระนิพนธ์เกี่ยวกับตำนานทางพระพุทธศาสนา**. ๒๕๑๔. ม.ป.ท. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานในงานพระราชทานเพลิงศพพระเทพคุณาธาร (ผล ชินบุตร) ณ ฌาปนกิจสถานวัดพระพิเรนทร์ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๑๔).

เดช บุนนาค. **การปกครองระบบเทศาภิบาลของประเทศสยาม พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๕๘**. แปลโดย ภรณ์ กาญจนัฐิ และพรณี ฉัตรพลรักษ์, อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ (บรรณาธิการแปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒.

เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. **ประวัติศาสตร์อีสาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐.

แถลงการณ์คณะสงฆ์, เล่มที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๕๖).

แถลงการณ์คณะสงฆ์, เล่มที่ ๑๖ ภาค ๗ (พ.ศ. ๒๔๗๑).

ทิพโกษา, พระยา (สอน อมาตยกุล). **ประวัติวัดสังเวศวิชัยาราม**. ม.ป.ท: ม.ป.ป.

ทิพโกษา, มหาอำมาตย์ตรี พระยา (สอน โลหะนันท์). **ชีวประวัติสมเด็จพระพุฒาจารย์โต**. กรุงเทพฯ: สันประสิทธิ์การพิมพ์, ๒๕๒๕. (พระครูปลัดมหาเถรวัตร จัดพิมพ์เป็นธรรมทานในคราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี).

ธิดา สาระยา. **อารยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๓๙.

- นรินทร์ ภาษิต. แดงการณ์เรื่องสามเณรี วัตรนารีวงศ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สยาม
มิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น, ๒๕๔๔.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: มติชน,
๒๕๓๖.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. ชาตไทย, เมืองไทย, แบบเรียนและอนุสาวรีย์: ว่าด้วยวัฒนธรรมและรูป
การจิตสำนึก. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๓๘.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. ท่องเที่ยวบุญบังไฟในอีสาน. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๓๖.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ในพระราชพงศาวดารอยุธยา. กรุงเทพฯ:
บรรณกิจ, ๒๕๒๓.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. ปากไก่และใบเรือ: รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ต้น
รัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๗.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. มองอนาคต. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา, ๒๕๓๖.
- บูรพาจารย์: ชีวประวัติ ธรรมปฏิบัติและโอวาทธรรม ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถร.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต, ๒๕๔๕.
- ปฐม นิคมานนท์. อตุโล ไม่มีโตเทียม ประวัติปฏิบัติและคำสอน พระราชวุฒาจารย์ (หลวง
ปู่ดูลย์ อตุโล). กรุงเทพฯ: วัดบูรพาราม, ๒๕๔๖.
- ประวัติมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๒๑. (ในงานฉลองครบ ๘๔ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- ประชา, ปสนนธมโม พระ (ผู้สัมภาษณ์). เล่าไว้ในวัยสนธยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมล
คีมทอง, ๒๕๓๕.
- พระราชปจฺฉาในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑— รัชกาลที่ ๕. กรุงเทพฯ: องค์การค้า
ของคุรุสภา, ๒๕๑๓.
- ไพศาล วิสาโล, พระ. พุทธศาสนาไทยในอนาคตนวนิยมและทางออกจากวิกฤต. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๖.
- ไพฑูริย์ มีกุศล, การปฏิรูปการปกครองมณฑลอีสาน พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๕๓. กรุงเทพฯ:
กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๗.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เทศนาเสือป่า. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, ๒๕๓๙.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประมวลพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภาคปกิณกะ (อศวพาหุ). พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๓.
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๗, ร.ศ. ๑๑๙. (พ.ศ. ๒๔๔๓)
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๖, ร.ศ. ๑๑๘. (พ.ศ. ๒๔๔๒)

- รายชื่อวัดและนิกายสงฆ์โบราณในเชียงใหม่: ภาคปริวรรต ที่ ๗. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๑๘.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. การคณะสงฆ์: ประมวลพระนิพนธ์
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. พระนคร: มหามกุฏราช
วิทยาลัยฯ, ๒๕๑๔.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. การศึกษา: ประมวลพระนิพนธ์ สมเด็จพระ
มหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๑๔. (พิมพ์ในงานมหาสมณานุสรณ์ครบ ๕๐ ปี แต่วันสิ้นพระชนม์).
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา และ พุทธิโฆษาจารย์ (ญาณวโรรส), สมเด็จพระ
พระ. มงคลวิเสสภคณา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔๙๗. (ถวายในรัช
กาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระพุทธศักราช ๒๔๕๓-๒๔๖๗).
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร. กรุงเทพฯ: วัด
บวรนิเวศวิหาร, ๒๕๔๐. (จัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในการฉลองพระชนม์มายุครบ
๘๔ พรรษา สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก).
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ธรรมคดี. พระนคร: มหามกุฏราช
วิทยาลัย, ๒๕๑๔.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ธรรมเทศนา. พระนคร: มหามกุฏราช
วิทยาลัย, ๒๕๑๔.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. เบญจศีลเบญจธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๔.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระนิพนธ์ต่างเรื่อง. พระนคร: มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระประวัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔. (เนื่องในงานมหาสมณานุสรณ์ครบ ๕๐ ปี แต่วันสิ้นพระ
ชนม์).
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระมหาสมณศาสน เล่ม ๑ เกี่ยวกับการ
การพระศาสนา. พระนคร: มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยฯ, ๒๕๑๔. (พิมพ์ในงานมหา
สมณานุสรณ์ครบ ๕๐ ปี แต่วันสิ้นพระชนม์ ๑-๗ สิงหาคม ๒๕๑๔).
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระมหาสมณศาสน เล่ม ๑ พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัยฯ, ๒๕๑๔.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระมหาสมณศาสน เล่ม ๒ พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ลายพระหัตถ์เกี่ยวกับการศึกษา.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔.

วัยอาจ, เดวิด เค. คณะสงฆ์เป็นเครื่องยกฐานะในสังคมไทยโบราณ. วารสารศิลปากร ๑๐
(๒๕๐๙): ๔๒-๕๒.

ศิลปากร, กรม. กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปา
กร, ๒๕๒๑.

ศิลปากร, กรม. ลัทธิธรรมนิยมต่างๆ เล่ม ๑. พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๑๕.

ส. วัฒนเศรษฐ. วาทพระมงกุฎฯ. พระนคร: กรุงเทพฯการพิมพ์, ๒๕๐๖.

ส. ศิวรักษ์. พระธรรมเจดีย์ พระผู้ใหญ่ที่ไม่แก่ล่อน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย, ๒๕๓๗.

ส. ศิวรักษ์. พุทธกับไสยในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา, ๒๕๓๘.

ส. ศิวรักษ์. หนังสือสนุก. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๒๙.

สนอดกราส, เอเดรียน. สัญลักษณ์แห่งพระสถูป. รศ. ดร.ภัทรพร สิริกาญจน และธรรมเกียรติ
กันอริ (บรรณาธิการฉบับภาษาไทย). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์วิชาการ, ๒๕๔๑.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเสด็จตรวจการคณะสงฆ์ พ.ศ.
๒๔๕๕-๒๔๖๐. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗. (พิมพ์ถวายเป็นที่ระลึกในการ
พระราชทานเพลิงศพ พระพรหมมุนี (ปัญญารามเถร วิชฌัย บุญมาก) ณ เมรุหลวงหน้า
พลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๗).

สมเกียรติ วันทะนะ, รัฐสมบูรณาญาสิทธิในสยาม ๒๔๓๕-๒๔๗๕. วารสารสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ ๑๗ เล่มที่ ๑ (มิถุนายน ๒๕๓๓): ๒๔-
๔๔.

สมบัติ จันทร์วงศ์ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์, บรรณาธิการ. อยู่เมืองไทย: รวมบทความทาง
สังคม การเมือง เพื่อเป็นเกียรติแก่ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ในโอกาสอายุ
ครบ ๖๐ ปี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐.

สมหมาย เปรมจิตต์. ครุบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา. เชียงใหม่: มิ่งขวัญ, ๒๕๔๕.

สายชล สัตยานุรักษ์. สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ การสร้างอัตลักษณ์ “เมืองไทย”
และ “ชั้น” ของชาวสยาม. กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๔๖.

สิงมะ วรรณลัย. สารประวัติครุบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ศูนย์หนังสือเชียงใหม่. ๒๕๒๒.

เสริมศรี เกษมศรี, ม.ร.ว. ประวัติวัดสุปฏิหารามวรวิหาร...อุบลราชธานี. ม.ป.ท., ๒๕๐๗.

- สุเชาว์ พลอยชุม. พระประวัติและพระนิพนธ์สมเด็จพระอริยวงษญาณฯ พระสังฆราช (สุกญาสังวร). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
- สุนทรী อาสะไวย์ และ อัจฉราพร กมฺุทพิสมัย. ประวัติศาสตร์สังคมไทย พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๗๕ พิจารณาจากการจัดระเบียบการบริหารประเทศให้ทันสมัยและอิทธิพลของตะวันตกที่มีต่อสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา, ๒๕๒๓.
- สุนทรী อาสะไวย์. อุดมการณ์พระศรีอารียกับการเกิดขบวนการผู้มีบุญอีสาน ร.ศ. ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๔ - ๒๔๔๕). รัฐศาสตร์สาร. ๑๔ (กันยายน ๒๕๓๑-เมษายน ๒๕๓๒): ๑๒๘-๑๘๕.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. พุทธธรรมที่เป็นรากฐานสังคมไทยก่อนสมัยสุโขทัยถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- สุวรรณา สถาอานันท์. ศรีทศากับปัญญา: บทสนทนาทางปรัชญาว่าด้วยศาสนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- เสฐียรโกเศศ. ชีวิตชาวไทยสมัยก่อนและการศึกษาเรื่องประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา, ๒๕๒๑.
- เสฐียรโกเศศ. เรื่องเกี่ยวกับประเพณีไทย (เนื่องในเทศกาลตรุษสารท). พระนคร: ม.ป.ท., ๒๕๐๔. (พิมพ์เป็นบรรณาการในงานฌาปนกิจศพ นางเพิ่ม ทวีสิน ณ เมรุวัดยายยานนาวา พระนคร วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๔).
- เสถียร ลายลักษณ์ และคนอื่นๆ, ผู้รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๔. พระนคร. โรงพิมพ์เดลิเมต์, ๒๔๗๗.
- แสวง อุดมศรี. การปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของชนชั้นนำไทยตั้งแต่รัชกาลที่ ๔ - พ.ศ. ๒๔๗๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

หนังสือและบทความภาษาอังกฤษ

- Gerini, G.E. A Retrospective View and Account of the Origin of the THET MAHÂ CH'AT CEREMONY (MAHÂ JÂTI DESANÂ) or Exposition of the Tale of Great Birth as Performed in Siam. Bangkok: Sathirakoses - Nagapradipa Foundation, 1976.
- Kamala Tiyavanich. Forest Recollections. Bangkok: Silkworm Books, 1997.
- Kamala Tiyavanich, The Buddha in the Jungle. Chiang Mai: Silkworm books, 2003.
- Reynolds, C.J. The Buddhist Monkhood in Nineteenth Century Thailand. Doctoral Dissertation, Graduate School, Cornell University, 1976.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อและนามสกุล	นายณภนาท อนุพงศ์พัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2541 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลง กรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543